

Bilaga I

Diarienummer: 0020/18

Handläggare: Catrine Norrgård

Tel: 031 368 03 56

E-post: catrine.norrgard@gshab.goteborg.se

Årsrapport för intresse och omvärldsbevakning 2017 Gothenburg European Office

Förslag till beslut i styrelsen för Göteborgs Stadshus AB

1. Anteckna årsrapporten från Gothenburg European Office i enlighet med beslutad handlingsplan för omvärlds- och intressebevakning
2. Överlämna ärendet till kommunstyrelsen

Sammanfattning

GEO:s årliga handlingsplan för intresse- och omvärldsbevakning beskriver hur Gothenburg European Office (GEO) ska arbeta för att uppnå den av Kommunstyrelsen beslutade inriktningen på stadens internationella omvärlds- och intressebevakning (dnr 1142/14).

Kommunstyrelsen har för stadens internationella omvärldsbevakning tagit ett inriktningsbeslut för perioden 2015–2018. Arbetet ska ske utifrån tre övergripande bevakningsområden.

1. Miljö, klimat och energi
2. Sociala frågor och folkhälsa
3. Transport och infrastruktur

Utifrån inriktningsbeslutet gjordes en övergripande bedömning av vilka politiska processer inom EU som är viktiga för Göteborgs stad att följa under 2017. Bedömningen har gjorts utifrån pågående processer och det arbetsprogram för 2017 som EU-kommissionen presenterade i oktober 2016. Handlingsplanen beslutades av styrelsen i Stadshus 28 november 2016.

Handlingsplanen är en integrerad del av GEO:s verksamhetsplan 2017. Enligt handlingsplanen ska en uppföljning ske på halvårsbasis samt på årsbasis till Stadshus styrelse, varpå Kommunstyrelsen informeras. En halvårsrapport presenterades i september. Denna årsrapporten beskriver därmed vad som skett inom ramen för handlingsplanen under hela 2017.

En årsberättelse som beskriver konkreta aktiviteter och dess resultat biläggs även årsrapporten.

Bilaga I

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet bedöms inte få några ytterligare ekonomiska konsekvenser.

Olika perspektiv

Ärendet bedöms inte få några effekter inom barnperspektivet, jämställdhetsperspektivet, mångfaldsperspektivet, miljöperspektivet respektive omvärldsperspektivet.

Bakgrund

Syftet med omvärlds- och intressebevakningen är att stödja beslutsprocesser och möjliggöra påverkan av olika policyfrågor som är av intresse för staden. Av denna anledning är det viktigt att staden i ett tidigt skede tar in information och arbetar med att påverka utformningen av olika lagstiftnings- och policyprocesser samt finansieringsmöjligheter till utvecklingsprojekt. Det är väsentligt att omvärldsbevakningsarbetet sker med kontinuitet utifrån ett långsiktigt perspektiv i samarbete mellan stadens olika enheter samt externa parter.

Expedieras

1. Kommunstyrelsen

Bilagor

1. Årsrapport av handlingsplan Internationell omvärlds- och intressebevakning 2017 med bilagor:
 - a. Faktablad till Årsrapport av handlingsplan
 - b. Årsberättelse Gothenburg European Office 2017

Årsrapport av handlingsplan

Internationell omvärlds- och intressebevakning 2017

2018-01-22

Handlingsplanens syfte

Handlingsplanen beskriver hur Göteborg på årsbasis ska arbeta för att uppnå den av Kommunstyrelsen beslutade inriktningen på stadens internationella omvärlds- och intressebevakning (dnr 1142/14).

Syftet med omvärlds- och intressebevakningen är att stödja beslutsprocesser och möjliggöra påverkan av olika policyfrågor som är av intresse för staden. Av denna anledning är det viktigt att staden i ett tidigt skede tar in information och arbetar med att påverka utformningen av olika lagstiftnings- och policyprocesser samt finansieringsmöjligheter till utvecklingsprojekt. Det är väsentligt att omvärldsbevakningsarbetet sker med kontinuitet utifrån ett långsiktigt perspektiv i samarbete mellan stadens olika enheter samt externa parter.

Kommunstyrelsen har för stadens internationella omvärldsbevakning tagit ett inriktningsbeslut för perioden 2015-2018. Arbetet ska ske utifrån tre övergripande bevakningsområden.

1. Miljö, klimat och energi
2. Sociala frågor och folkhälsa
3. Transport och infrastruktur

Utifrån inriktningsbeslutet gjordes en övergripande bedömning av vilka politiska processer inom EU som är viktiga för Göteborgs stad att följa under 2017. Bedömningen har gjorts utifrån pågående processer och EU-kommissionens arbetsprogram för 2017.

Uppföljning och utvärdering

Enligt handlingsplanen ska en uppföljning ske på halvårsbasis samt på årsbasis. En halvårsrapport presenterades i september och detta dokument beskriver vad som skett inom ramen för handlingsplanen under hela 2017. I nedanstående tabell beskrivs kortfattat vilka aktiviteter som skett under varje prioriterat område. I några fall har inga eller få aktiviteter skett. Detta beror på att vissa initiativ har omprioriterats.

För tre av de prioriterade områdena återfinns nedan också en lite mer utförligt beskrivning av de påverkansaktiviteter som skett inom dessa områden.

Göteborgs Stad skall arbeta aktivt med kommunikation via de kanaler som finns tillgängliga. Som en del i arbete med att informera om de initiativ och lagförslag som prioriterats i handlingsplanen har ett antal faktablad tagits fram. Faktabladen beskriver kort och översiktligt initiativet eller lagförslaget samt var i beslutsprocessen förslaget ligger. Faktabladen återfinns i bilaga 1.

Axplock av påverkansaktiviteter

Energiunionen

Åtgärds paketet "Ren energi för alla i Europa", eller "Vinterpaketet" som det också kallas, presenterades i november 2016 och består av flera lagförslag på energi- och klimatområdet som ämnar att försäkra att man når EU:s klimat- och energimål för 2030.

Tre förslag inom detta paket är särskilt viktiga för Göteborg:

- ett reviderat direktiv om energieffektivitet,
- ett reviderat direktiv om byggnaders energiprestanda,
- ett reviderat direktiv om förnybar energi.

En arbetsgrupp på tjänstemannanivå inrättades av SLK där GEO, Framtiden AB, Göteborg Energi, Göteborgs Bostads AB, Miljöförvaltningen och Lokalförvaltningen deltog med syftet att ta fram utkast till positionering av Göteborgs stad för dessa direktiv. Kommunstyrelsen hanterade ärendet den 29 mars och tog beslut om Göteborgs position.

GEO har förmedlat denna position till EU:s institutioner och aktivt drivit arbetet i samarbete med SLK att utifrån stadens position ta fram konkreta ändringsförslag inför förhandlingarna i Europaparlamentet. Dessa har förmedlats till nyckelaktörer i Europaparlamentet. Därutöver har GEO säkerställt att nätverk som Eurocities har tagit hänsyn till Göteborgs positioner i frågan och samarbetat aktivt med SKL:s Brysselkontor. Tillsammans med städerna i Celsius-projektet har GEO bland annat drivit frågan om spillvärmens roll.

Under hösten har förslagen diskuterats aktivt i Europaparlamentets olika utskott. Förhandlingar har lett till att en rad av våra förslag lagts fram av flera partigrupper och ledamöter från olika nationaliteter. Under plenarsessionen i januari 2018 röstade man om parlamentets ståndpunkt för direktivet om energieffektivitet samt om direktivet om förnybar energi och utfallet blev mycket bra i förhållande till stadens position. Bland de punkter som vi drivit antogs bland annat:

- EU:s mål om 27 procent energi från förnybara källor år 2030 höjs till 35 procent.
- Spillvärmens roll stärks i direktivet om förnybar energi. Här har alla våra skrivelser tagits i beaktning på ett bra sätt.
- Kravet på tredjepartstillträdet till fjärrvärmenätet tas bort genom att villkoras till kostnadseffektivitet och genomförbarhet.
- Kravet på individuell mätning och debitering av termisk energi i flerbostadshus med varmhyra försvagas genom en skrivning om att det ska vara tekniskt genomförbart och gynna konsumenten.
- Sammanblandningen av energieffektivisering och förnybarenergi tas bort

Förhandlingarna går nu in i nästa fas med trilogförhandlingar, det vill säga förhandlingar mellan rådet, europaparlamentet och EU-kommissionen. I vissa frågor, inte minst i frågan om procentandelen av förnybar energi, står rådet och parlamentet ganska långt ifrån varandra. Så här kan mycket ännu hända. I andra frågor, så som kravet på individuell mätning av termisk energi och tredjepartstillträdet på fjärrvärmenätet, är rådets och parlamentets ståndpunkter betydligt närmare varandra. I dessa frågor bör därav inga större förändringar ske under trilogförhandlingarna.

GEO kommer fortsätta bevaka förhandlingarna av direktiven och slutgiltiga beslut förväntas tas under 2018.

Cirkulära ekonomin – översyn av flera avfallsdirektiv

I december 2015 presenterade EU-kommissionen meddelandet *en EU-handlingsplan för den cirkulära ekonomin* som ämnar stimulera Europas övergång till en cirkulär ekonomi.

Inom ramen för handlingsplanen för cirkulära ekonomin föreslogs en revision av sex stycken avfallsdirektiv (ramdirektivet om avfall, deponidirektivet, förpackningsdirektivet och direktivet om elektroniskt avfall). Lagförslagen sätter tydliga mål för minskning av avfall och fastställer en långsiktig väg för avfallshantering och återvinning.

I maj 2016 antog Kommunstyrelsen ett yttrande om meddelandet för cirkulära ekonomin som satte ramen för Göteborgs fortsatta positionering på området. Tillsammans med SLK och Kretslopp och vatten (KoV) tog GEO sedan fram ändringsförslag rörande avfallsdirektiven. Genom ändringsförslagen säkerställdes det att Göteborgs synpunkter togs i beaktning i Eurocities position. Ändringsförslagen antogs också av ett antal parlamentariker i Europaparlamentets miljöutskott.

Initialt skulle förhandlingarna av avfallsdirektiven vara klara under 2016. Trilogförhandlingarna har dock varit långa och svåra, och först i december 2017 lyckades man komma fram till en preliminär överenskommelse. Några av framgångarna i överenskommelsen är: tydligare definitioner av avfallskoncepten, inklusive den för kommunalt avfall; nya bindande mål på EU-nivå för avfallsreduktion och nya striktare metoder och regler för att följa upp framstegen mot dessa mål; striktare krav på separat insamling av avfall.

Den preliminära överenskommelsen skickas nu till Europaparlamentet respektive rådet för antagande innan direktiven publiceras i sin helhet.

Sammanhållningspolitiken

EU:s sammanhållningspolitik omfattar alla regioner och städer i EU. Den ska stimulera framväxten av arbetstillfällen, konkurrenskraften mellan företag, den ekonomiska tillväxten och den hållbara utvecklingen. Den utgör en tredjedel av EU:s totala budget, ca 352 miljarder euro för programperioden 2014-2020. Med stöd från de olika fonder som finns inom sammanhållningspolitiken genomförs en lång rad projekt i Göteborgsområdet, som på olika sätt ska bidra till tillväxt och inkludering.

På EU-nivå har man nu börjat tala om sammanhållningspolitiken efter 2020, det vill säga under EU:s kommande budgetperiod och programperiod som påbörjas 2021. Under våren/sommaren 2018 förväntas EU-kommissionen lägga fram sitt förslag för nästkommande budget och strax därefter även förslaget för nästkommande sammanhållningspolitik. Olika visioner för EU från olika medlemsstater och Storbritanniens utträde som leder till minskade budgetramar gör läget för de olika budgetposterna, inte minst för sammanhållningspolitiken, högst osäkert.

Den 26-27 juni anordnade EU-kommissionen det sjunde sammanhållningsforumet (Cohesion Forum), i syfte att diskutera framtidens regionalpolitik i EU inför nästa programperiod. Forumet bjöd in ledande aktörer från EU-kommissionen, Europaparlamentet, Regionkommittén samt nationella och regionala företrädare med flera för att diskutera EU:s regionalpolitik. Forumet ses som det officiella

startskottet inför kommande förslag och förhandlingar. GEO säkerställde att Göteborg fick en talarplats på forumet, som en av endast två europeiska städer. Göteborg var även den enda svenska aktören som fick talartid.

På grund av EU:s minskade budget måste vi sannolikt utgå ifrån försämrade möjligheter för Göteborg och Sverige i nästa programperiod. Men genom att vara en del av diskussionerna från början har vi möjligheter att fortsatt påverka utvecklingen av EU:s regionalpolitik på ett sätt så att vi som stad kan fortsatt dra nytta av, i alla fall delar av, nästa programperiod. 2018–2019 kommer att bli avgörande år för att positionera staden i samarbete med de andra svenska kommunerna och regionerna, SKL, Eurocities och andra aktörer. Detta arbete sker fortlöpande i nära samarbete med Internationella avdelningen på SLK.

Översikt av aktiviteter i enlighet med handlingsplanen 2017:

	Område	Kort beskrivning av området	Processer	Aktiviteter genomförda fram till juli 2017
1	Paket om energiunionen	Fortsatt bevakning av initiativen som presenteras inom med den strategiska ramen	Bevakning Information	<i>Se punkt 1.1-1.4</i>
	1.1 Renewable Energy Directive (RED)	Ett nytt direktiv för förnybar energi (REDII) för perioden 2020-2030. Förslaget presenterades i slutet av 2016 men förhandlingarna fortgår under 2017.	Bevakning Information Position Påverkan	Faktablad uppdaterat Göteborgs Stads position framtagen genom SLK:s arbetsgrupp i frågan Position antagen av KS 29 mars 2017 Position och ändringsförslag förmedlade till EU:s institutioner Förslaget går in i trilog under 2018. GEO fortsätter bevaka beslutsprocessen.
	1.2 Energieffektiviseringsdirektivet (EED)	Översyn av energieffektivitetsdirektivet. Förslaget presenterades i slutet av 2016 men förhandlingarna fortgår under 2017.	Bevakning Information Position Påverkan	Faktablad uppdaterat Göteborgs Stads position framtagen genom SLK:s arbetsgrupp i frågan Position antagen av Kommunstyrelsen 29 mars 2017

					Position och ändringsförslag förmedlade till EU:s institutioner Förslaget går in i trilog under 2018. GEO fortsätter bevaka beslutsprocessen.
1.3	Direktivet för byggnaders energiprestanda (EPBD)	Översyn av direktivet om byggnaders energiprestanda, inklusive initiativet om smart finansiering för smarta byggnader. Förslaget presenterades i slutet av 2016 men förhandlingarna fortgår under 2017.	Bevakning Information Position Påverkan	Faktablad uppdaterat Göteborgs Stads position framtagen genom SLK:s arbetsgrupp i frågan Position antagen av Kommunstyrelsen 29 mars 2017 Position och ändringsförslag förmedlade till EU:s institutioner Förslaget går in i trilog under 2018. GEO fortsätter bevaka beslutsprocessen.	
1.4	Hållbarhetskriterier för bioenergi	Ett förslag om hållbarhetskriterier för bioenergi förväntas publiceras i november 2016. Förhandlingarna fortgår under 2017	Bevakning Information	Bevakas genom förslaget om förnybar energi	
2	Handlingsplan för den cirkulära ekonomin	Fortsatt bevakning av initiativen som presenteras inom med den strategiska ramen	Bevakning Information	Se 2.1-2.6	
2.1	Översyn av avfallsdirektiv	Översynen av sex stycken avfallsdirektiv presenterades i slutet av 2015. Under 2016 har ett tydligt påverkansarbete pågått. Detta kommer fortgå tills förslagen förhandlats klart under 2017.	Bevakning Information Position Påverkan	Faktablad uppdaterat Preliminär överenskommelse i dec 2017. Se mer ovan.	
2.2	Waste to energy	Meddelandet om Waste to Energy presenterades i slutet av 2016 men diskussionerna fortgår under 2017.	Bevakning Information	Faktablad framtaget	
2.3	Strategi på plast användning, återanvändning och återvinning	En icke-lagstiftande strategi för plast förväntas presenteras under kvartal fyra 2017	Bevakning Information	Faktablad framtaget Strategin publicerades januari 2018	
2.4	Förslag till förordning om minimikvalitetskrav för återanvändning vatten	Förslaget förväntas presenteras under kvartal två 2017	Bevakning Information	Faktablad framtaget	

	2.5	En REFIT översyn av dricksvattendirektivet	Översynen förväntas ske under kvartal fyra 2017	Bevakning Information	Faktablad framtaget Förslaget förväntas publiceras januari 2018
	2.6	Ett initiativ för att ta itu med juridiska, tekniska eller praktiska flaskhalsar i samspelet mellan kemikalier, produkt- och avfallslagstiftning	Det icke-lagstiftande initiativet förväntas presenteras kvartal fyra 2017.	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat
3		Sammanhållningspolitiken efter 2020	Utveckling av sammanhållningspolitiken för den kommande budgetperioden 2021-2028	Bevakning Information Position Påverkan	Faktablad uppdaterat Bevakning och påverkan genom Eurocities Säkerställt talarplats för Göteborg på EU:s sammanhållningsforum
4		A European Strategy for Low-Emission Mobility	Strategin publicerades 2016 men kommer sätta ramarna för de initiativ som kommissionen presenterar på området de kommande åren.	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat
5		Urbana agendan	Fortsatt bevakning av de kommande partnerskapen inom agendan för eventuellt deltagande från Göteborg i något av dem.	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat Bevakning och påverkan genom Eurocities och CEMR I april 2017 blev det klart att Göteborg får ingå i partnerskapet om energiövergångar. Göteborg energi leder arbetet.
6		Genomförande av inremarknadsstrategin	En rad både lagstiftande och icke-lagstiftande åtgärder kommer presenteras inom strategin. Åtgärderna, som återfinns i bilagan, bör utvärderas utifrån deras betydelse för att fastställa vilka som bör bevakas.	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat
7		Genomförandet av den europeiska migrations agendan	En rad åtgärder förväntas presenteras inom agendan, bland annat fortsatt arbete med översynen av Dublinförordningen som startades 2016	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat
8		Ungdomsinitiativet	En rad åtgärder kommer presenteras inom initiativet bland annat prioriterade åtgärder för att genomföra ungdomsaspekterna inom en kompetensagenda för Europa	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat
9		Genomförandet av strategin <i>handeln för alla</i>	Fortsatt bevakning av implementeringen av <i>EU City for Fair and Ethical Trade award</i>	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat

10	Genomförande av strategin för den digitala inre marknaden	Halvtidsöversyn av genomförandet av den digitala inre marknadsstrategi.	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat
11	En europeisk pelare för sociala rättigheter	Under 2016 har en konsultation kring en pelare för sociala rättigheter genomförts. Förslaget förväntas presenteras kvartal ett. Den ska främja sysselsättningen, säkra skyddet för arbetstagarna och säkerställa den sociala sammanhållningen inom unionen.	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat
12	Forskning och Utveckling	Diskussionerna om framtida forskningsprogrammet påbörjas och bör följas. Halvtidsöversynen H2020 och också arbetet med EU:s innovationsråd samt framtiden för EIT bör bevakas.	Bevakning Information	Faktablad uppdaterat

Årsrapport handlingsplan

Internationell omvärlds- och intressebevakning 2017

Bilaga 1: Faktablad

Innehåll

Direktivet för förnybar energi	3
Översyn av energieffektivitetsdirektivet	4
Översyn av direktivet om byggnaders energiprestanda	5
Översyn av avfallsdirektiv	6
Waste to energy	8
Strategi på plast användning, återanvändning och återvinning	9
Förslag till förordning om minimikvalitetskrav för återanvändning av vatten	10
Översyn av dricksvattendirektivet	11
Ett initiativ för att ta itu med juridiska, tekniska eller praktiska flaskhalsar i samspelet mellan kemikalier, produkt- och avfallslagstiftning	12
Sammanhållningspolitiken efter 2020	13
En europeisk strategi för utsläppsnål rörlighet	15
EU:s urbana agenda	17
Genomförandet av den europeiska migrationsagendan.....	20
Faktablad	22
Ungdomsinitiativet.....	22
Handel för alla	23
EU:s strategi för en digital inre marknad	24
Europeiska pelaren om sociala rättigheter	25
Forskning och Utveckling	26

Faktablad

Direktivet för förnybar energi

I syfte att upprätta gemensamma riktlinjer för alla medlemsländer, med det övergripande målet att förnybara energikällor ska stå för 20 procent av EU:s energi och särskilt 10 procent av energin inom transportsektorn senast år 2020, så upprättades 2009 direktivet om [främjande av användningen av energi från förnybara energikällor](#) (direktiv 2009/28/EG). Direktivet skapar en gemensam ram för användningen av förnybar energi i EU med syfte att begränsa utsläppen av växthusgaser och främja renare transporter. Energi från förnybara energikällor omfattar energi från icke-fossila energikällor, såsom vindkraft, solenergi, geotermisk energi, vattenkraft, biomassa och gas från avloppsreningsverk (t.ex. metan). Direktivet om främjande av förnybara energikällor bidrar därav till ett av 20-20-20-målen i EU:s [klimat- och energipaket för 2020](#).

2014 antogs [en klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030](#). Enligt ramen ska 27 procent av EU:s energi komma från förnybara energikällor. För att säkerställa att denna målsättning möts så lade EU-kommissionen den 30 november 2016 fram ett förslag om ett nytt [direktiv för förnybar energi \(REDII\)](#). Som en del i detta direktiv ingår också hållbarhetskriterier för bioenergi för 2030. Hållbarhetskriterier redovisar förslag till hållbar användning av biobränslen och biovätskor. Den samling kriterier som utgör EU:s arbete med att fastställa ett säkert användande av biobränslen och biovätskor syftar till att minska koldioxidutsläpp och skydda den biologiska mångfalden. Men enbart de typer av biobränslen och biovätskor som uppfyller EU:s kriterier kan tillgodoräkna sig statligt stöd.

I slutet av maj 2017 så presenterades ett utkast till rapport i ITRE-utskottet där man bland annat föreslog bindande mål på 35 procent förnybar energi till 2030. Under hösten förhandlades direktivet intensivt i ITRE-utskottet och i januari 2018 så röstade man om förslaget i plenum. Göteborgs stad tog i början av 2017 fram ett positionspapper som redogör för hur staden ser på kommissionens förslag. Utfallet från omröstningen under plenarsammanträdet blev mycket lyckat för Göteborg, där de flesta delar av stadens position gick igenom:

- EU:s mål om 27 procent energi från förnybara källor år 2030 höjs till 35 procent.
- Att spillvärmens roll stärks i direktivet om förnybart. Här har alla våra skrivningar har tagits i beaktning på ett bra sätt.
- Kravet på tredjepartstillträdet till fjärrvärmesystem tas bort genom att villkoras till kostnadseffektivitet och genomförbarhet.

Resultatet från omröstningen i plenum ger nu Europaparlamentet sitt mandat för att fortsätta de så kallade trilögförhandlingarna med rådet och EU-kommissionen.

(Uppdaterad januari 2018)

Faktablad

Översyn av energieffektivitetsdirektivet

Energieffektivitet är en av de fem prioriteringarna inom åtgärds paketet för en energiunion som antogs i februari 2015. Åtgärds paketet betonar att det är nödvändigt att i grunden ompröva energieffektivitet och behandla det som en energiresurs.

I 2012 års [direktiv](#) om energieffektivitet (direktiv 2012/27/EU) finns en rad bindande åtgärder för att hjälpa EU att nå sitt energieffektivitetsmål på 20 procent fram till 2020. Enligt direktivet ska alla EU-länder använda energi mer effektivt i alla stadier av energikedjan, från produktion till dess slutliga konsumtion.

I det åtgärds paket som EU-kommissionen presenterade den 30 november 2016 [föreslogs en del ändringar i det tidigare direktivet](#), bland annat att höja de bindande energieffektivitetsmålen till 30 procent, för att nå EU:s klimat- och energimål för 2030. Det nya förslaget behandlar därmed de artiklar i det tidigare direktivet som är i behov av uppdatering för att det ska vara möjligt att nå de nya målen.

Ett utkast på rapport presenterades i ITRE utskottet i slutet på maj 2017. I förslaget framgår det bland annat att man vill höja målet för energieffektivitet till 35 procent inför 2030. Under hösten förhandlades direktivet intensivt i ITRE-utskottet och i januari 2018 så röstade man om förslaget i plenum. Göteborgs stad tog i början av 2017 fram ett positions papper som redogör för hur staden ser på kommissionens förslag. Utfallet från omröstningen under plenarsammanträdet blev mycket lyckat för Göteborg, där de flesta delar av stadens position gick igenom:

- Kravet på individuell mätning och debitering av termisk energi i flerbostadshus med varmhya försvagas genom en skrivning om att det ska vara tekniskt genomförbart och gynna konsumenten.
- Sammanblandningen av energieffektivisering och förnybarenergi tas bort

Resultatet från omröstningen i plenum ger nu Europaparlamentet sitt mandat för att fortsätta de så kallade trilög förhandlingarna med rådet och EU-kommissionen.

(Uppdaterad januari 2018)

Faktablad

Översyn av direktivet om byggnaders energiprestanda

Byggnader står för 40 procent av energiförbrukningen och 36 procent av CO₂-utsläppen inom EU. Direktivet om byggnaders energiprestanda ([2010/31/EU](#)) som antogs 2010 är tillsammans med direktivet för energieffektivisering EU:s främsta lagstiftning när det gäller att minska energiförbrukningen i byggnader.

2014 antogs [en klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030](#). Enligt ramen ska energibesparingar på åtminstone 27 procent uppnås på EU-nivå fram till 2030 jämfört med 2007 års prognoser. Det direktiv som antogs 2010 bidrar till de energieffektiviseringsmål som finns fram till 2020. För att anpassa direktivet till målen för 2030 genomför EU-kommissionen nu en översyn av direktivet och ett [förslag](#) på reviderad version presenterades i november 2016.

I samband med att förslaget om det nya direktivet om byggnaders energiprestanda presenteras, lade EU-kommissionen också fram ett förslag om *Smart Financing for Smart Building Initiative*. Syftet med initiativet är att göra befintliga byggnader mer energieffektiva och underlätta tillgången till finansiering för investeringar. Byggnaders energieffektivitet har förbättrats med 1,5 procent per år sedan 2008. Men energieffektiviteten i byggnader skulle kunna förstärkas ytterligare om renoveringstakten ökade från nuvarande 0,5–1,2 procent till över 2 procent. Genom initiativet vill man försöka överbrygga de många flaskhalsar som hindrar investeringar i denna sektor. Initiativet knyts an till fonden för strategiska investeringar ([EFSI](#)).

I december 2017 kom rådet, europaparlamentet och EU-kommissionen fram till en preliminär överenskommelse. Överenskommelsen innehåller bland annat åtgärder som uppmuntrar renovering, introducerar en smarthetsindikator för byggnader, förenklar inspektionerna av värme- och luftkonditioneringssystem och främjar elektro-rörlighet genom att skapa parkeringsplatser för elbilar. Den preliminära överenskommelsen skickas nu till Europaparlamentet respektive rådet för antagande innan direktiven publiceras i sin helhet.

(Uppdaterad december 2017)

Faktablad

Översyn av avfallsdirektiv

I december 2015 presenterade EU-kommissionen ett meddelande om cirkulära ekonomin.

Meddelandet, [en EU-handlingsplan för den cirkulära ekonomin](#), ämnar stimulera Europas övergång till en cirkulär ekonomi, vilket ska bidra till att öka den globala konkurrenskraften, främja hållbar ekonomisk tillväxt och skapa nya arbetstillfällen. Paketet spänner över flera olika politikområden och bidrar till flera breda politiska prioriteringar.

Avfallshantering spelar en viktig roll i den cirkulära ekonomin: den avgör hur EU:s avfallshierarki genomförs i praktiken. Avfallshierarkin är en fastställd rangordning från förebyggande åtgärder, förberedelse för återanvändning, materialåtervinning och energiåtervinning till bortskaffande, t.ex. deponering. Principen går ut på att gynna de alternativ som ger det bästa helhetsresultatet för miljön.

Inom ramen för handlingsplanen för den cirkulära ekonomin föreslås en [revision](#) av sex stycken avfallsdirektiv. Lagförslaget om reviderade avfallsdirektiv sätter tydliga mål för minskning av avfall och fastställer långsiktig väg för avfallshantering och återvinning. Idag materialåtervinns i genomsnitt ca 40 procent av EU-hushållens avfall. Det är dock stor variation mellan olika medlemsländer och regioner, från ca 80 procent i vissa områden till mindre än 5 procent i andra.

Även andelen deponering av avfall varierar stort mellan medlemsländerna. År 2011 deponerade sex medlemsländer mindre än 3 procent av sitt kommunala avfall, medan 18 medlemsstater deponerade mer än 50 procent av sitt avfall. Några medlemsländer deponerade mer än 90 % av sitt avfall.

Avfallsdirektiven som berörs inom ramen för revisionen är:

- [ramdirektivet om avfall](#)
- [direktivet om förpackningar och förpackningsavfall](#)
- [direktivet om deponering av avfall](#)
- [direktivet om uttjänta fordon](#)
- [direktivet om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer](#)
- [direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska och elektroniska produkter](#)

Revisionen berör en lång rad förändringar. De mest omfattande ändringarna i förslagen är:

- harmonisering av definitioner,
- förändrade metoder för beräkning av måluppfyllelse,
- höjning av målet för förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall till 60 viktprocent år 2025 och 65 viktprocent år 2030,
- höjning av målen för förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av förpackningsavfall till 65 % 2025 och 75 % år 2030. I dessa ingår materialspecifika mål som gradvis ökar mellan 2020 och 2030, för att nå 55 % för plast 2025 och 75 % för trä, 85 % för järnhaltig metall, aluminium, glas samt papper och kartong till 2030,

- gradvis minskning av deponering av kommunalt avfall till 10 % år 2030. Sju medlemsländer kan ansöka om att få fem års förlängning för att uppnå målen om minskning av deponering,
- förändrade bestämmelser om biprodukter och om när avfall upphör att vara avfall,
- krav på rikstäckande elektroniska register för att förbättra spårbarhet av farligt avfall,
- åtgärder för att främja förebyggande av avfall, inklusive matavfall, samt återanvändning,
- införande av minimikrav för producentansvar,
- införande av ett system för tidig varning för att övervaka hur materialåtervinningsmålen uppfylls,
- förenkling och harmonisering av rapporteringsskyldigheter,

Initialt skulle förhandlingarna av avfallsdirektiven vara klara under 2016. Trilogförhandlingarna har dock varit långa och svåra, och först i december 2017 lyckades man komma fram till en preliminär överenskommelse. Några av framgångarna i överenskommelsen är; tydligare definitioner av avfallskoncepten, inklusive den för kommunalt avfall; nya bindande mål på EU-nivå för avfallsreduktion och nya striktare metoder och regler för att följa upp framstegen mot dessa mål; striktare krav på separat insamling av avfall. Den preliminära överenskommelsen skickas nu till Europaparlamentet respektive rådet för antagande innan direktiven publiceras i sin helhet.

(Uppdaterad december 2017)

Faktablad

Waste to energy

I en majoritet av EU:s medlemsländer går energi och andra typer av användbara resurser som finns i avfall förlorade genom felaktig hantering. Energiåtervinning från avfall bidrar inte bara till den cirkulära ekonomin utan också till att undvika deponering av avfall, minska användning av nyproducerade fossila bränslen vilket bidrar till att öka energitryggheten i EU.

EU-kommissionen antog i februari 2015 [ett åtgärds paket för en energiunion](#) vars syfte är att säkerställa överkomlig, trygg och hållbar energi. I december samma år så presenterade EU-kommissionen sedan meddelandet om en [EU-handlingsplan för den cirkulära ekonomin](#) som ämnar stimulera Europas övergång till en cirkulär ekonomi.

Inom ramen för dessa två stora initiativ publicerade EU-kommissionen i januari 2017 en beskrivning om rollen av ["Waste to energy" i en cirkulär ekonomi](#). Syftet med meddelandet är att undersöka potentialen i att utvinna resurser, till exempel energi och material, som finns inbäddade i icke-återvinningsbart avfall, dvs. avfall som av tekniska, ekonomiska eller miljömässiga skäl inte kan återvinnas. Meddelandet ska på så sätt informera, förtydliga och skapa synergier med existerande policy, särskilt den policy som omfattas i energiunionen.

Kommissionen redogör i meddelandet för hur en "Waste-to-energy" process kan påverka övergången till en cirkulär ekonomi. De menar att om faktorer som avfallshierarkin tas i beaktning så kan denna övergång underlättas. Förebyggande och återvinning av avfall anses vara de mest hållbara alternativen av avfallshantering. Om medlemsländerna tar detta i beaktande så kan de i hög grad bidra till utvecklingen av energiunionen och gemensamt nå positiva resultat.

(Uppdaterad september 2017)

Faktablad

Strategi på plast användning, återanvändning och återvinning

Plastavfall är en viktig del av förorening av vår miljö. När plast bryts ner i skadliga ämnen kan det ha negativa effekter på vår hälsa. [Plastavfall är en stor källa till bortkastad energi och resurser](#). I linje med planen för en övergång till en [cirkulär ekonomi](#) så utvecklas nu en strategi för att minska mängden plastavfall. EU-kommissionen publicerade i januari 2017 en [färdplan](#) som beskriver förberedelserna inför en gemensam plaststrategi som ska redogöra för hur plast och marint avfall ska hanteras inom ramarna för den cirkulära ekonomin. Färdplanen presenterar vad strategin ämnar frambringa och ta itu med:

1. **Plastens höga beroende av råmaterial** – Man vill undersöka andra alternativ till olja, de tekniska barriärerna för återvinning av råmaterial, samt nya incitament för alternativa råmaterial.
2. **Den låga frekvensen av återvunnen plast** – Endast en liten del av den totala mängden plast som tillverkats i EU återvinns. Det finns dels för få och för svaga ekonomiska incitament för återvinning av plastmaterial, och dels är en stor mängd av dagens plastprodukter inte tillverkade för att återvinnas.
3. **Den betydande kontamineringen av plast i naturen** – Stora mängder av dessa partiklar hamnar just i våra hav och maritim miljö och tar sig därmed som ovan nämnts in i matkedjan. I enlighet med planen för en cirkulär ekonomi så har man satt upp mål för reducering av dessa partiklar och annat avfall i den maritima miljön med 30 procent. Samtidigt saknas klara hållbarhetsramar för biologiskt nedbrytbar plast. Plast som är biologiskt nedbrytbar skulle kunna påverka utvecklingen positivt, men det finns också risk att den ökar människors okunskap och bidra till att fler plastartiklar som inte är nedbrytbara hamnar i naturen. Den bristfälliga kunskapen om plastens inverkan hos konsumenter är därmed ett bidragande problem. Mer utbildning och bättre information skulle kunna minska antalet farliga partiklar i naturen.

17 januari 2018 presenterades EU:s nya plaststrategi i form av ett meddelande: [A European Strategy for Plastics in a Circular Economy](#). EU:s nya plaststrategi ska begränsa plastavfallet i Europa, stoppa nedskräpningen till havs och, med hjälp av nya samarbeten, driva på för förändringar i hela världen. Enligt den nya strategin ska alla plastförpackningar på EU:s marknad återvinnas senast 2030 – idag samlas mindre än 30% av de 25 miljoner ton plastavfall Europas befolkning genererar varje år in för återvinning. Detta mål ska nås bland annat med hjälp av nya förpackningsbestämmelser. Utöver det ska åtgärder för att begränsa användningen av mikroplaster i produkter tas fram, samt nya regler om mottagningsanordningar i hamnar för att tackla problemet med plastavfall i haven.

Strategin ämnar bland annat

- Att förbättra möjligheterna till återvinning av plast som används på marknaden och öka efterfrågan på återvunnen plast
- Att begränsa plastavfallet som till exempel plast för engångsanvändning
- Att stoppa nedskräpningen till havs (avfall som genereras på fartyg eller samlas in till havs)
- Att driva på investeringar och innovation för att minimera plastavfall vid källan
- Att främja förändringar i världen och utveckla internationella standarder

(Uppdaterad januari 2018)

Faktablad

Förslag till förordning om minimikvalitetskrav för återanvändning av vatten

I kombination av eskalerande klimatförändringar och den konstanta befolkningstillväxten så ökar riskerna för att det i framtiden kommer råda akut vattenbrist. Återanvändning av vatten är därför högt prioriterat på den politiska agendan och processen kan bidra positivt sett utifrån både ett [miljömässiga och socioekonomiska perspektiv](#). Att återanvända behandlat avfallsvatten fungerar som en viktig vattenresurs för att täcka de behov som uppkommer då befintligt vatten inte längre räcker till. På så sätt kan den vardagliga jordbruksverksamheten fortsätta kontinuerligt även under de perioderna med ett tillstånd av minskade vattenresurser, helt oberoende av säsong. Arbetet med denna process hör till [EU:s handlingsplan för den cirkulära ekonomin](#).

Återanvändandet av vatten stöter dock på en del hinder inom EU. Det handlar främst om bristfällig kunskap inom området samt avsaknaden av ett stabilt och utarbetat ramverk för återanvändandet av vattnet. EU-kommissionen vill därför under perioden 2016–2017 sammanställa en handlingsplan som behandlar [fem punkter](#):

1. Återanvändande av integrerad vattenplanering och förvaltning
2. Kriterier för minimikvalitetskrav för återanvändning av vatten
3. Återanvändning av vatten för industriellt bruk
4. Stöd till forskning och innovation rörande återanvändning av vatten
5. EU finansiering för investeringar i återanvändning av vatten

Rörande punkt nummer två, minimikvalitetskrav för återanvändning av vatten, återstår fortfarande en del hinder. Det saknas inom detta område ett övergripande ramverk för lagstiftning. Det blir problematiskt när vissa medlemsländer utvecklar sin egen lagstiftning istället för att samtliga arbetar utefter gemensamma riktlinjer. Offentligt samråd för politiska alternativ, med syfte att fastställa lägsta kvalitetskrav för återanvänt vatten i EU har varit aktivt under perioden 28 oktober 2016 till 27 januari 2017. Syftet då var att samla in underlag och synpunkter från olika aktörer rörande hinder och möjligheter.

(Uppdaterad december 2017)

Faktablad

Översyn av dricksvattendirektivet

[Dricksvattendirektivet \(direktiv 98/83/EC\)](#) från den 3 november 1998 upprättades för att försäkra kvalitén på det vatten som konsumeras av människor. 2013 lämnades medborgarinitiativet Right2Water in. Initiativet, som strävar efter att alla EU-medborgare ska ha tillgång till rent dricksvatten och sanitet, hade samlat in över 1,5 miljoner namnunderskrifter vilket ställde krav på EU-kommissionen att ta hänsyn till initiativet. Detta resulterade i att EU-kommissionen lanserade ett offentligt samråd för att samla in medborgares syn på vilka åtgärder som bör sättas in i arbetet med vattenkvaliteten. Som ett svar publicerade kommissionen 2015 ett meddelande där en av åtgärderna var en översyn av dricksvattendirektivet. I december 2016 publicerade kommissionen, i form av ett Staff working document, en utvärdering av dricksvattendirektivet ([REFIT EVALUATION of the Drinking Water Directive 98/83/EC](#)). Syftet med denna utvärdering var att skapa en bättre uppfattning om de nuvarande instrumenten fortfarande är användbara för att kunna nå de ändamål som direktivet utgör. Utvärderingen undersöker och identifierar möjligheter till att effektivisera den administration som ligger till grund för att direktivet uppfylls för att se om EU-lagstiftningen kan simplificeras.

I februari 2017 publicerade kommissionen förslag till åtgärder i ett "Inception impact assessment" för att öppna upp diskussionerna. I januari 2018 förväntas EU-kommissionen presentera ett reviderat förslag av dricksvattendirektivet.

Tillsammans med World Health Organisation (WHO) har kommissionen studerat de mikrobiologiska och kemiska parametrar som omnämns i det nuvarande direktivet. I det nya förslaget vill kommissionen höja kvalitén på dricksvattnet i medlemsländerna genom att anpassa direktivet till aktuell forskning. Det nya förslaget förväntas också omfatta standarder för material som är i kontakt med dricksvatten, så som rör och kranar. Man kommer sannolikt också föra in en skrivning kring konsumentinformation då denna varierar starkt inom EU.

(Uppdaterad januari 2018)

Faktablad

Ett initiativ för att ta itu med juridiska, tekniska eller praktiska flaskhalsar i samspelet mellan kemikalier, produkt- och avfallslagstiftning

I handlingsplanen för cirkulär ekonomi som presenterades i december 2015 meddelade kommissionen bland annat behovet av att analysera åtgärder som bör vidtas på EU-nivå för att ta itu med potentiella närvaron av farliga ämnen i återvinningsprocessen. Vissa kemikalier kan utgöra tekniska hinder som förhindrar återvinning och återanvändning. Kommissionen lovade att föreslå möjliga åtgärder för att undanröja onödiga hinder och samtidigt behålla en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön.

För detta så redogjorde EU-kommissionen att de kommer att presentera ett icke lagstiftande initiativ med syfte att adressera legala, praktiska och tekniska flaskhalsar när det kommer till kemisk produktion och avfallsåtervinning.

I januari 2017 släppte EU-kommissionen en [färdplan](#) med syfte att förbereda för ovan nämnda initiativ och generera diskussion. Man vill med hjälp av diskussion kunna komma fram till regleringar som går i linje med handlingsplanen för den cirkulära ekonomin. Initiativet syftar till att behandla fyra problem:

- **Problemet med okunskap** – Det finns idag för lite information om de kemikalier som produkter innehåller och som kan vara skadliga för miljön och människor.
- **Skadliga ämnen som finns i återvunnet material** – Det finns idag inget ordentligt ramverk för behandling av dessa ämnen.
- **Osäkerheten när material övergår till att inte längre vara avfall** – Det finns olika tolkningar när det kommer till avfall och vad som räknas som just avfall enligt det ramverk som avfallsdirektivet redogör för. Det är på så sätt svårt att enligt lag fastställa när ett material klassas som avfall och det blir ännu mer komplext när detta hamnar i en kombination av kemikalielagstiftning.
- **Svårt att tillämpa EU:s avfallsklassificering och påverkan på återvunnet material** – Bristfälliga klassificeringsmetoder resulterar i inkonsekvent avfallshantering och tillämpning av regleringar rörande farligt avfall.

I januari 2018 presenterades ett [meddelande om sambandet mellan kemikalier, produkter och avfall](#) som ett initiativ inom den europeiska platsstrategin.

(Uppdaterad januari 2018)

Faktablad

Sammanhållningspolitiken efter 2020

EU:s sammanhållningspolitik omfattar alla regioner och städer i EU och ska stimulera framväxten av arbetstillfällen, företagens konkurrenskraft, den ekonomiska tillväxten och hållbar utveckling. Sammanhållningspolitiken utgör en tredjedel av EU:s totala budget, ca 352 miljarder euro för programperioden 2014–2020. Den är uppbyggd av ett antal fonder: [Europeiska regionala utvecklingsfonden](#) (ERUF), [Europeiska socialfonden](#) (ESF) och [Sammanhållningsfonden](#). Finansiering från sammanhållningsfonden tillfaller de EU-medlemsländer som har ett BNP lägre än 90 procent av EU-27-genomsnittet (Kroatien beaktas inte eftersom de blev medlemmar efter 2014).

EU:s långtidsbudget (MFF) löper på sju år och åtföljs av en programperiod som sätter prioriteringarna för varje budgetpost inom den övergripande långtidsbudgeten. Nästa budget- och programperiod påbörjas 2021. Precis som alla EU:s politikområden följer även sammanhållningspolitiken denna cykel. Det finns dock inget som tyder på att nästa långtidsbudget kommer öka, utan snarare minska. Inte minst på grund av Storbritanniens utträde ur unionen. Mycket lite tyder också på att jordbruksdelen av budgeten kommer minska i någon större utsträckning. Alla dessa faktorer sätter så klart hård press på budgeten för sammanhållningspolitiken.

Diskussionen om den framtida sammanhållningspolitiken kommer bli hård och inget ska tas för givet. En del av EU-kommissionen vill ha kvar samma system som idag, det vill säga att alla medlemsländer, rika och fattiga, får ta del av finansieringen i de olika fonderna. Men det finns också en del av EU-kommissionen som är av uppfattningen att sammanhållningspolitiken enbart ska tillfalla fattigare medlemsländer. Sannolikt kommer diskussionen kring framtida sammanhållningspolitiken främst kretsa kring följande fyra stora frågor:

- *Flexibilitet*: hur kan EU:s budget och budgeten för sammanhållningspolitiken blir mer flexibel för att svara upp för de utmaningar som plötsligt dyker upp under budgetperioden.
- *Förenkling* av fondernas implementering: detta är en fråga som diskuteras varje gång en ny sammanhållningspolitik ska antas men som sällan leder till konkreta resultat.
- *Effekt*: vilka resultat ger finansieringen från sammanhållningspolitikens fonder? Kan man se konkreta effekter av finansieringen?

Den 26-27 juni 2017 anordnade EU-kommissionen det sjunde sammanhållningsforumet ([7th Cohesion Forum](#)), i syfte att diskutera framtidens regionalpolitik i EU inför nästa programperiod. Forumet bjöd på de ledande aktörerna från EU-kommissionen, Europaparlamentet och Regionkommittén, samt nationella och regionala företrädare. Det samlade budskapet var sammanhållningspolitikens stora vikt för EU och Europas medborgare som en del av EU:s investeringspolitik i att möta globaliseringens utmaningar. Samtidigt lyftes också nödvändigheten att genomföra förändringar för att effektivisera sammanhållningspolitiken mot bakgrund av alla osäkerheter som råder om EU:s framtida budget.

Under sommaren 2018 förväntas EU-kommissionen lägga fram konkreta förslag om sammanhållningspolitiken under nästa programperiod. Förslagen kommer sedan behandlas internt i

Europaparlamentet och rådet, som sedan förväntas komma överens sinsemellan i tid för att kunna implementera de nya programmen till 2021.

(Uppdaterad december 2017)

Faktablad

En europeisk strategi för utsläppsnål rörlighet

Transportsektorn har idag stor positiv påverkan på EU och dess medlemsländer. Samtidigt så bidrar transportsektorn också negativt genom att den står för nästan en fjärdedel av de växthusgaser som totalt släpps ut av EU, vilket resulterar i att Europas städer blir allt mer luftförorenade. Inom ramen för energiunionens arbetsprogram har kommissionen redan aviserat en översyn av ett antal lagstiftningsakter inom transportområdet.

I mars 2016 lade EU-kommissionen fram [ett meddelande om genomförandet av åtagandena från Parisavtalet](#) och i juni 2016 [en europeisk strategi för utsläppsnål rörlighet](#) för att motverka de negativa effekter och för att snabba på övergången till mindre utsläpp inom transportsektorn. Meddelandet åtföljs av en handlingsplan med åtgärder som kommissionen avser genomföra. Meddelandet bygger vidare på kommissionens vitbok "Färdplan för ett gemensamt europeiskt transportområde" som fastställdes 2011 och som anger att växthusgasutsläppen från transportsektorn år 2050 ska vara minst 60 % lägre än 1990.

I strategin för utsläppsnål rörlighet beskrivs konkreta åtgärder som måste vidtas för att Europa ska kunna förbli konkurrenskraftigt och kunna tillgodose det ökade behovet av persontransporter och godstransporter. Strategin bidrar till energiunionens mål och innehåller vägledande principer som medlemsstaterna kan använda för att förbereda sig inför framtiden.

Strategin fokuserar på tre stycken huvudområden:

1. Högre effektivitet i transportsystemen

Digitala lösningar integrerade i hållbara transportsystem anses vara ett sätt att göra transporter säkrare, effektivare och mer inkluderande. Vidare ämnar kommissionen se över prissättning på transportområdet bland annat genom avståndsbaserade vägavgifter som kan bidra till mer effektiva transporter, samt genom att utvidga möjligheterna att ta ut vägavgifter baserade på koldioxidutsläpp. För högre effektivitet i transportsystemen vill kommissionen främja multimodalitet, dvs. stimulera en övergång till transportslag med lägre utsläpp, t.ex. inlandssjöfart, närsjöfart, och järnväg.

2. Öka utsläppsnål och alternativ energi för transport

Kommissionen anser att övergången till utsläppsnål och alternativ energi såsom el eller avancerade biodrivmedel måste accelereras för att minska importberoendet av olja. För att uppnå detta måste passande infrastruktur och ramverk byggas upp. Kommissionen har angett att livsmedelsbaserade biodrivmedel bör gradvis fasas ut och ersättas av mer avancerade biodrivmedel. Vidare uppmanas medlemsstaterna att utöka nätverk av offentligt tillgängliga laddningsstationer och ny anpassade tankstationer. Standardisering och driftskompatibilitet av elektromobilitet anses också vara avgörande i dessa sammanhang.

3. Fordon med låga eller inga utsläpp

Slutligen understryks vikten av innovativa projekt som leder till nytänkande energisnåla fordon och transportlösningar. Förutom att bidra till en bättre vardag med minskade mängder av utsläpp är målet

att detta initiativ även genererar jobb, tillväxt, investeringar och innovation. Strategin bygger på att städer och dess aktörer följer de satta riktlinjerna. Det finns redan tydliga incitament till alternativa källor för energi och transport som släpper ut en låg nivå av utsläpp. Städer är generellt positiva och framgångsrika i arbetet med att utveckla lokala åtgärder, exempelvis kollektivtrafik och cykel och gångbanor, vilka går i linje med strategin.

Städer och kommuner är viktiga aktörer för att genomföra denna strategi bland annat genom de incitamenten för alternativa energikällor och fordon med låga utsläpp, uppmuntran till att cykla eller gå, kollektivtrafik mm för att minska trängseln och förorening.

Den 8 november lanserade EU-kommissionen förslaget om [paketet om ren rörlighet](#) som en av åtgärderna inom strategin för utsläppsnål rörlighet. Paketet omfattar:

- nya koldioxidnormer,
- direktivet om rena fordon,
- en handlingsplan och investeringslösningar för en transeuropeisk utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen
- Ändringen av direktivet om kombinerad transport
- Direktivet om busstransporter
- Batteriinitiativet.

(Uppdaterad januari 2018)

Faktablad

EU:s urbana agenda

Ungefär 70 procent av EU:s befolkning bor idag i städer, och förmodligen kommer denna andel fortsatt öka. Många av Europas utmaningar, såsom klimat-, miljö- och ekonomiska utmaningar, har en direkt eller indirekt urban dimension. För att svara på utmaningarna och för att uppnå Europa 2020-målen har många olika sektoriella initiativ tagits fram på nationell och EU-nivå. Initiativen har dock inte alltid varit samordnade. På grund av den dåliga samordningen understryks vikten av att städer deltar i utformningen och genomförandet av EU:s politik, samt att EU:s politik bättre anpassas till den verkliga stadsmiljön. Som ett svar på denna problematik har en urban agenda efterfrågats, som ett bidrag till en ökad koordinering av olika politikområden.

[Den urbana agendan](#) är en gemensam insats mellan EU-kommissionen, medlemsstaterna och de europeiska städerna för att förbättra förankringen av den urbana dimensionen i europeisk och nationell politik. I linje med principerna om subsidiaritet och proportionalitet, samt med hänsyn till behovet av flexibilitet för att tillgodose olika städers behov, ämnar den urbana agendan att främja EU-lagstiftning som är bättre lämpad att implementeras bland den mångfald av städer som finns i EU. Agendan syftar inte till att utveckla ny eller utökad reglering. Man avser i stället att få till stånd ett mer fokuserat, samordnat och handlingsinriktat samarbete kring stadsutveckling på EU-nivå mellan EU-kommissionen, medlemsstaterna och städerna.

I maj 2016 träffades EU-medlemsländernas ministrar med ansvar för territoriell sammanhållning och stadspolitik i Amsterdam och antog den så kallade Amsterdamdeklarationen ([Pact of Amsterdam](#)) som lägger grunden för EU:s urbana agenda.

För att nå bättre samverkan har följande 12 prioriterade teman identifierats inom ramen för agendan:

- Jobb och kompetens i en lokal ekonomi
- Urban fattigdom
- Förbättrade bostadsförhållanden
- Inkludering av migranter och asylsökanden
- Hållbar användning av land och naturbaserade resultat
- Cirkulär ekonomi
- Klimatanpassning
- Energiövergångar
- Urban mobilitet
- Luftkvalitet
- Digitalövergång
- Innovativ och ansvarsfull offentlig upphandling

Till varje tema kopplas en partnerskapsgrupp som består av representanter från medlemsstater, europeiska städer, EU-kommissionen och regionala och lokala nätverk. Städernas medlemskap i partnerskapen bestäms av ett fåtal intresseorganisationer aktiva på EU-nivå, däribland Eurocities och

Council of European Municipalities and Regions (CEMR). Dessa organisationer har möjlighet att nominera en stad per partnerskap.

Partnerskapens roll är att under en treårsperiod rapportera tillbaka till medlemsstaterna och EU-kommissionen och föreslå förbättringsmöjligheter samt gemensamma initiativ. De olika intressenterna ges därmed möjlighet att kraftsamla för att få till en tydligare urban dimension på EU-nivå. Arbetet i partnerskapen ska fokusera på hur man kan få till stånd bättre lagstiftning, bättre kunskapsutbyte och kunskapsbas, bättre finansiering, samt bättre koordinering mellan EU- och medlemsstatsnivå. Partnerskapen ska bestå av experter på det tematiska området som kan diskutera specifika tekniska och juridiska frågor.

Redan under början av 2016, alltså innan Amsterdamdeklarationen signerats, startades fyra stycken pilotpartnerskap. De fyra pilotpartnerskapen behandlade områdena luftkvalitet; förbättrade bostadsförhållanden; inkludering av migranter och asylsökanden; och urban fattigdom.

Under hösten 2016 bestämdes att ytterligare fyra partnerskap ska lanseras i början av 2017. Dessa partnerskap berör områdena: cirkulär ekonomi; jobb och kompetens i en lokal ekonomi; digitalövergång; urban mobilitet.

I april 2017 tog man beslut om de [kvarvarande partnerskapen](#) som berör: energiövergångar; klimatanpassning; hållbar användning av land och naturbaserade resultat; innovativ och ansvarsfull offentlig upphandling.

Samtidigt blev det klart att Göteborg genom sin kandidatur blivit nominerad av CEMR att delta i partnerskapet om energiövergångar. Göteborg kommer aktivt att delta i partnerskapet om energiövergång tillsammans med fem andra städer. Vi får då under en treårsperiod chansen att diskutera detta viktiga ämne med bland annat EU-kommissionen, medlemsstater och andra intressenter. Arbetet kommer att koordineras av Göteborgs Energi.

I början av 2017 etablerades även ett sekretariat för urbana agendan att etableras. Tanken är att sekretariatet ska ge administrativt stöd till partnerskapen.

(Uppdaterad januari 2018)

Faktablad

EU:s strategi för den inre marknaden

EU:s inre marknad anses vara en av unionens största framgångar. Syftet med inre marknaden är att tillåta fri rörlighet i EU för varor, tjänster, kapital och personer. Detta leder till ökade möjligheten för yrkesverksamma och företag, samt ett större utbud och lägre priser för konsumenterna. Vidare ger det möjlighet att resa, bo, arbeta och studera var man vill i EU. Det har dock konstaterats att möjligheterna inte alltid utnyttjas fullt ut på grund av okända regler, att vissa bestämmelser inte har implementerats, eller inte kan tillämpas på grund av omotiverade hinder. Dessutom måste den inre marknaden anpassas för att bättre återspegla dagens samhälle, bland annat genom inkludering av innovativa idéer och nya företagsmodeller.

EU-kommissionens ordförande Jean Claude Juncker uttryckte 2014 sin politiska vilja att bättre utnyttja den inre marknads hela potential och utveckla EU:s inflytande i den globala ekonomin. Som ett resultat offentliggjorde EU-kommissionen i oktober 2015 sin strategi för den inre marknaden genom meddelandet "[Att förbättra den inre marknaden – bättre möjligheter för individer och företag](#)". Åtgärderna som ingår i strategin kommer att genomföras under 2016–2017 och därefter kommer kommissionen kontrollera genomförandet av strategin. Denna strategi fokuserar på tjänste- och produktmarknader. Den kompletterar kommissionens insatser för att [öka investeringarna, förbättra konkurrenskraften och tillgången till finansiering, säkerställa en välfungerande inre marknad för energi, utnyttja möjligheterna med den digitala inre marknaden](#) och främja samt underlätta arbetskraftens rörlighet, samtidigt som man vill förhindra att bestämmelserna missbrukas.

Strategin för inre marknaden har fokus på praktiska åtgärder inom följande tre nyckelområden:

1. *att skapa ytterligare möjligheter för konsumenter, yrkesverksamma och företag,*
2. *att uppmuntra den modernisering och innovation som Europa behöver,*
3. *och att åtgärderna genomförs praktiskt på ett sätt som gynnar människor i vardagen.*

EU-kommissionen presenterade meddelandet [förverkligande av den inre marknaden för sysselsättning, tillväxt och investeringar](#) i juni 2016 tillsammans med en [bilaga](#) som förtecknade vilka initiativ som var under beredning för 2016-2017.

EU-kommissionen har under 2017 presenterat ett antal initiativ för att förbättra och förverkliga den inre marknaden. En översyn av initiativen och dagsläget förväntas presenteras under början på 2018.

(Uppdaterad december 2017)

Faktablad

Genomförandet av den europeiska migrationsagendan

Den 13 maj 2015 lade EU-kommissionen fram en europeisk migrationsagenda, med övergripande förslag för att förbättra hanteringen av alla aspekter av migrationen. Tre paket för genomförandet av agendan antogs redan den [27 maj](#), den [9 september](#) och den [15 december](#) 2015. I linje med genomförandet av den europeiska migrationsagendan så ingicks avtal med [Turkiet den 29 november 2015](#). Avtalet ämnade att förbättra stödet för flyktingar och minska den olagliga migrationen minska.

Under 2015 inledde EU-kommissionen en översyn av Dublinförordningen. [Resultatet av denna översyn släpptes i mars 2016](#) och översynen identifierade en del brister. Utifrån dessa presenterade EU-kommissionen den 4 maj 2016 ett förslag om en reformering av det gemensamma europeiska asylsystemet. Det nya förslaget bygger på ett mer transparent system med högre effektivitet och har namnet [Dublin IV](#). Man vill med denna reglering stärka systemets möjlighet att kunna styra att en medlemsstat är tvunget att behandla en ansökan om internationellt skydd. Man vill skapa bättre och rättvisare fördelning av ansvaret mellan medlemsländerna genom att införa en ny typ av fördelningsmekanism som ska kunna sättas in i nödsituationer. EU-kommissionen vill också öka incitamenten av att följa de överenskommelser som finns, genom hårdare sanktioner om dessa inte efterföljs. Man vill också i högre grad säkra asylsökandes intressen och rättigheter. Slutligen så innefattar förslaget också en typ av rättvisemekanism, baserad på solidaritet. Större fokus läggs på vikten av att inrätta ett mer rättvist fördelningssystem.

I december 2016 la EU-kommissionen fram en rapport om de framsteg som har gjorts i fråga om genomförandet av uttalandet från EU och Turkiet och EU:s system för omplacering och vidarebosättning.

EU-kommissionen publicerade den 12 april 2017 ett meddelande om skydd för migrerande barn, vilket var en uppföljning på den handlingsplan för ensamkommande flyktingbarn som togs fram för perioden 2010–2014. EU-kommissionen menar att man gjort framsteg enligt handlingsplanen och att medlemsländerna nu innehar en god kunskap rörande skydd av migrerande barn. I meddelandet redogörs det också för ett antal nyckelåtgärder som syftar till att skapa goda förutsättningar för barnen, samt om behovet av samordnad uppföljning från EU till lokal nivå av dessa nyckelåtgärder. På så sätt vill man främja tryggheten för barn på flykt. EU-kommissionen kommer att bistå medlemsländerna i arbetet med skydd för barn som migrerar genom att erbjuda rådgivning, upplärning, support samt finansiering.

Migrationsfrågan togs upp av Europeiska kommissionens ordförande, Jean-Claude Juncker, i hans årliga linjetal 13 september 2017 och frågan kommer att fortsätta vara en viktig del av debatten och EU:s finansiering.

Färdplan för en överenskommelse om ett övergripande paket, senast juni 2018
https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20171207_migration_a_roadmap_sv.pdf

Bra infografic om dagsläget av olika förslag https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20171207_migration_and_borders_state_of_play_of_main_proposals_sv.pdf

Finansierings verktygslåda: (Jan 2018)

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/themes/social-inclusion/integration-of-migrants/toolkit-integration-of-migrants.pdf

(Uppdaterad januari 2018)

Faktablad

Ungdomsinitiativet

Den 10 juni 2016 presenterade EU-kommissionen en [kompetensagenda](#) för att motverka arbetslöshet och främja utvecklingen av de kunskaper och kompetenser som behövs på arbetsmarknaden idag. I linje med denna agenda, presenterade EU-kommissionen det nya ungdomspaketet [Investing in Europe's Youth](#) den 7 december 2017. Detta initiativ föreslår tre satsningar för de unga:

- Bättre möjligheter att få tillgång till sysselsättning
- Bättre möjligheter genom utbildning och utbildning
- Bättre möjligheter till solidaritet, rörlighet för lärande och deltagande.

Initiativet bygger på EU:s [ungdomsgaranti](#) som ämnar att bidra till att unga under 25 inom fyra månader efter påbörjad arbetslöshet eller avslutade studier, ska ha möjlighet till arbete eller annan meriterande sysselsättning. Det kan handla om volontärarbete, vidareutbildning, eller lärlings- och praktikplats som kan förbättra chansen till arbete i framtiden. På så sätt vill EU-kommissionen minska ungdomsarbetslösheten, höja kompetens och modernisera utbildningar. [EU-programmet Erasmus+](#) har spelat en betydande roll för unga att utveckla användbara erfarenheter för framtiden genom att ge dem möjlighet till studier, jobb eller praktik utomlands i anslutning till sin utbildning. Nytt för i år är satsningen ErasmusPRO som vänder sig specifikt till lärlingar men också [Europeiska solidaritetskåren](#) som skapar möjligheter för volontärarbete.

Under 2017 har EU-kommissionen även öppnat upp diskussionen om en ny europeisk ungdomsstrategi efter 2018. Under en konferens i maj med titeln [The future of EU youth strategy](#), framkom det att för att öka inkluderingen av unga i samhället och bidra till ekonomisk tillväxt på den europeiska arbetsmarknaden måste ungdomsfrågorna bäddas in och anpassas till många olika politikområden inkl. utbildning, kultur, sysselsättning, entreprenörskap, migration och hälsa. Dessutom underströks vikten av den lokala nivåns engagemang i dessa frågor.

(Uppdaterad januari 2018)

Faktablad

Handel för alla

Strategin "[Handel för alla](#)" är en del av EU-kommissionens arbete mot en ansvarsfull handels- och investeringspolitik. Strategin bygger på tre huvudprinciper, vilka syftar till att säkerställa det allmänna nyttjandet av den gemensamma handelspolitiken. Principerna som strategin bygger på är:

- **Effektivitet** – Man vill främja arbete med aktuella frågor som idag har en stor inverkan på ekonomin. Hit hör exempelvis tjänster och digital handel. Man vill också i högre grad kunna bidra med information och stöd till små och medelstora företag, konsumenter och andra aktörer i Europa, när det kommer till hur dessa bäst anpassar sig och använder sig av öppna marknader.
- **Transparens** – Offentliggörandet av förhandlingstexter från samtliga förhandlingar för att på så sätt skapa ökad insyn i dessa processer. Med hjälp av transparenta processer så kan medborgare i unionens alla medlemsländer i högre grad vara delaktiga i den handelspolitiska utformningen.
- **Värden** – Främja och värna om den europeiska modellen. På så sätt kan sociala och regelmässiga europeiska intressen integreras i handelsavtal och preferensprogram. Samarbeten kan därmed utmytna i ett större fokus på hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och korruptionsbekämpning.

Med hjälp av strategin ska därmed konsumenter kunna få ta del av en förstärkt handelspolitik som försäkrar ett stort urval av varor till låga priser utifrån den öppna handelspolitik som drivs av unionens medlemsländer. Konsumentskydd, miljöskydd och socialt skydd ska inte påverkas av lägre priser och ett ökat urval av varor.

Arbetstagare drar också nytta av strategin. Handelsavtalen ökar sysselsättning i Europa och därmed så främjas också dess ekonomiska möjligheter. Ökad tillväxt utomlands kommer att ställa högre krav på den europeiska exporten, vilket är positivt för sysselsättning och tillväxt inom EU. Ytterligare krav ställs också på unionens arbete med främjandet av mänskliga rättigheter. Då fler frihandelsavtal sluts blir det viktigare för EU att främja unionens handelspartners fokus på mänskliga rättigheter och bestämmelser rörande arbetsmiljö och grundläggande arbetsrättsliga normer

Den 12 oktober 2016 presenterades "The European Fair Trade Capital Award" av handelskommissionär Cecilia Malmström på initiativ av European Fair Trade Association i samarbete med Göteborg och Bremen. Syftet med utmärkelsen är att belysa vikten av och skapa incitament för handel med rättvisa villkor för alla, samt att förbättra förutsättningarna för producenter i tredjeland. Den ska uppmärksamma de ansträngningar städer gör för att öka den rättvisa, etiska och hållbara handeln och hur städernas inköp kan påverka miljö och människor i de exporterande länderna. Det finns många incitament till att delta då vinnande städer gynnas positivt av ökad synlighet, i form av positiva publikationer och uppbyggnaden av starkare samarbete med aktörer och partners i andra länder.

Utmärkelsen EU Cities for Fair and Ethical Trade Award 2018 lanserades i december 2017. Mellan 7 december och 23 april kan städer inom EU med fler än 20 000 invånare söka utmärkelsen, vinnaren kommer annonseras den 27 juni 2018.

(Uppdaterad januari 2018)

Faktablad

EU:s strategi för en digital inre marknad

Digitalisering påverkar större delar av dagens samhälle, därmed betraktas nu en digital strategi som nödvändig för att stimulera innovation och stärka Europas tillväxt och konkurrenskraft. Genom 2020-strategin införde EU-kommissionen en "[digital agenda för Europa](#)" som ett av de sju flaggskeppsinitiativen. Man erkände därmed att användningen av informations- och kommunikationsteknik (IKT) kommer att spela en avgörande roll för att kunna uppnå EU:s mål till 2020. EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker uttryckte i början av sin mandatperiod sin vilja att förbättra användningen av IKT och digitala möjligheter för att kunna uppnå en mer sammankopplad digital inre marknad.

I maj 2015 presenterade EU-kommissionen ett meddelande om kommande åtgärder i form av [en strategi för en digital inre marknad i Europa](#). Strategin, som består av 16 nyckelinitiativ indelade under tre övergripande pelare, syftar till att få EU:s inre marknad att fungera väl i en alltmer uppkopplad och digital ekonomi, och den innehåller både lagstiftande och icke lagstiftande förslag. De tre övergripande områdena som står i fokus i kommissionens strategi är [tillgänglighet](#), [rätt förutsättningar](#) samt [ekonomi och samhälle](#). För att förverkliga den europeiska digitala inre marknaden har kommissionen föreslagit ett antal initiativ och åtgärder under varje pelare.

I maj 2017 presenterade EU-kommissionen en halvtidsöversyn av sin strategi för den digitala inre marknaden i [meddelandet A Connected Digital Single Market for All](#). Sedan maj 2015 har EU-kommissionen lagt fram 35 lagstiftningsförslag och politiska initiativ i enlighet med sin [strategi för den digitala inre marknaden](#). I denna halvtidsöversyn har kommissionen fastställt tre huvudområden där ytterligare åtgärder behövs på EU-nivå, nämligen att vidareutveckla den **europeiska dataekonomin** till dess fulla potential, skydda Europas tillgångar genom att ta itu med **utmaningar på området IT-säkerhet**, samt främja **molnbaserade Online plattformar** som ansvarstagande aktörer i ett rättvist internet ekosystem. Tyngdpunkten ligger nu på att nå politiskt samförstånd med Europaparlamentet och rådet om alla förslag, framför allt [EU:s uppdaterade telekomregler](#) som kommer att främja investeringar i höghastighets- och kvalitetsnät, vilket har avgörande betydelse för ett fullt utnyttjande av den digitala ekonomin och det digitala samhället.

Rådet för telekommunikation träffades i Luxemburg 24 oktober för att diskutera genomförandet av strategin för den digitala inre marknaden. Mötet präglades av stor enighet kring behovet av att påskynda arbetet så att EU:s digitala inre marknad kan slutföras under 2018.

(Uppdaterad januari 2018)

Faktablad

Europeiska pelaren om sociala rättigheter

Trots välförankrade och fungerande välfärdssystem i EU:s medlemsländer, så växer de sociala utmaningarna. De konsekvenser kriserna som drabbat Europa det senaste årtiondet utgör fortfarande resultat på arbetslöshet och fattigdom i vissa delar av Europa. EU-kommissionen har arbetat med att hantera dessa utmaningar och den 26 april 2017 presenterade kommissionen sitt förslag om den [europeiska pelaren för sociala rättigheter](#). Förslaget bygger på 20 stycken principer och rättigheter för ett välfungerande samhälle, välfärdssystem och arbetsmarknad. Dessa principer och rättigheter går att kategorisera i tre olika grupper:

[Lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden](#) – Utbildning är en viktig del i främjandet av tillgången till arbetsmarknaden. Därför så fokuserar det första kapitlet på just utbildning, jämställdhet och lika möjligheter för att alla ska ha tillgång till arbetsmarknaden samt de instrument som utbildning i sig självt och andra typer av kompetensförhöjande insatser innebär. Man vill även främja medlemsländernas och övriga aktörers aktiva insatser för arbetsmarknadsåtgärder.

[Rättvisa arbetsvillkor](#) – Här ligger fokus på de rättigheter som arbetstagaren har oberoende av anställningens form och vilka arbetsvillkor som gäller. Detta kapitel reglerar även vilka regler och riktlinjer som gäller när det kommer till arbetstagarens lön och vilken lön som anses vara rättvis för att det ska vara möjligt att kunna upprätthålla en skälig levnadsstandard. Anställningsvillkoren ska också redogöra för vilket skydd som arbetstagaren har vid uppsägning.

[Social trygghet och social integration](#) – Ligger till grund för de rättigheter och principer som ska försäkra barns rättigheter till utbildning och omsorg och att dessa håller god kvalitet till ett pris som är överkomligt för alla. Kapitlet redogör också för det sociala skyddsnet och andra välfärdsfunktioner som pension och hälso- och sjukvård.

Under andra halvan av 2017 fortsatte diskussionerna om pelaren, och EU-kommissionen inledde samtal med Europaparlamentet och rådet med syftet att skapa politiskt stöd rörande förslaget. Vid toppmötet om rättvisa jobb och tillväxt som hölls den 17 november 2017 i Göteborg, proklamerade och undertecknade ministerrådet, Europaparlamentet och EU-kommissionen texten om den europeiska pelaren för sociala rättigheter. ([Pressmeddelande](#))

EU-institutionerna, medlemsländerna, arbetsmarknadens parter och andra intressenter är gemensamt ansvariga för att principerna och rättigheterna i den sociala pelaren får genomslag och uppfylls. De tre kategorierna som utgör pelaren fungerar som riktlinjer till det arbete som den europeiska planeringsterminen i sin tur utgör.

(Uppdaterad januari 2018)

Faktablad

Forskning och Utveckling

■ Halvtidsutvärdering av Horisont 2020

Horisont 2020 är EU:s nuvarande ramprogram för forskning och innovation. Programmet är världens största satsning på forskning och innovation och har en total budget på runt 80 miljarder euro. Det är fortfarande drygt två år kvar på den kvarvarande budgetperioden.

Enligt [förordningen](#) om inrättande av Horisont 2020 ska en obligatorisk utvärdering av programmet, dess särskilda program inklusive Europeiska forskningsrådet (ERC) och European Institute of Innovation and Technology (EIT), ske efter halva programtiden för att göra en bedömning av dess tillämpning. Halvtidsutvärderingen täcker implementeringen av programmet under tiden 2014–2016.

[Utvärderingen](#) publicerades i maj av EU-kommissionen, följd av de oberoende experternas (High Level Group) [rapport om programmet](#) som presenterades i juli under konferensen ” [Research & Innovation – Shaping our Future](#)”. Som en del av utvärderingen genomfördes även ett öppet samråd under slutet av 2016. Tanken är att utvärderingen ska bidra till att förbättra Horisont 2020 under de sista åren av ramprogrammet och vara en del i förberedelserna inför nästa ramprogram. Utvärderingen är också ett viktigt instrument för att informera Europaparlamentet, rådet och andra intressenter om utvecklingen av Horisont, bedöma om programmet bidrar till EU:s politiska mål, samt bedöma EFSI-förordningens konsekvenser för programmet.

Kriterierna i interim utvärderingen var effektfullhet, effektivitet, relevans, koherens och europeiskt mervärde. Och övergripligt visar resultaten att forskare vid universitet och offentliga forskningsinstitut har varit mest framgångsrika i att få medel från H2020. En rad möjligheter och utmaningar listas även i rapporten. Enligt rapporten är programmet fortfarande underfinansierat och utmaningar kvarstår när det gäller informationsspridning om programmets resultat. Utvärderingen framhåller möjligheterna till att utöka synergier mellan H2020 och andra EU-program. Det finns därmed en del områden inom programmet att arbeta vidare på för att i större utsträckning bli mer kostnadseffektivt. Men utvecklingen går i rätt riktning och programmet har visat sig vara både populärt och generera positiva resultat.

Som ett svar på experternas rapport som presenterades i juli, svarade EU-kommissionen, den 11 januari 2018, med ett meddelande ”[Horizon 2020 interim evaluation: maximising the impact of EU research and innovation](#)”. I meddelandet ger kommissionen sin syn på hur effekter av det framtida Fol-ramprogrammet kan maximeras genom att öka investeringar i forskning och innovation. (Se nedan under FP9).

Meddelandet kommer åtföljas av ett arbetsdokument från EU-kommissionen och ett officiellt förslag till det nionde ramprogrammet (FP9) under våren 2018.

■ FP9

Diskussionerna om nästa ramprogram för perioden 2021–2027 har redan smått påbörjats. Nästa ramprogram blir det nionde i ordningen och har därmed initialt fått namnet FP9. EU-kommissionen

förväntas presentera sitt förslag till FP9 till sommaren 2018, för att det ska kunna vara färdigförhandlat till 2021. I mars 2017 antog Europaparlamentets utskott för industrifrågor, forskning och energi (ITRE) en rapport om utvärderingen av Horisont 2020 och förslag till FP9. Rapporten säger bland annat att FP9 måste vara ett ambitiöst program och att det som utgångspunkt bör kunna garanteras en budget på 100 miljarder euro.

EU-kommissionen har också föreslagit en rad förenklingar av Horisont 2020. Man vill bland annat förenkla själva ansökningsprocessen och minska risken för bokföringsfel. EU-kommissionen kommer också på försök börja erbjuda finansiering i klumpsummor.

Kommissionär Moedas har även sagt att nästa ramprogram bör vara en evolution snarare än en revolution av forsknings- och innovationslandskapet och att programmet därmed troligtvis kommer fortsätta vara uppdelat i 3 pelare: 1) Fundamental Science, 2) Open Science, 3) Global Challenges. Bland annat uppmanar kommissionen en så kallad "mission-oriented approach" som skulle fokusera på att satsa på specifika missions/utmaningar. Andra viktiga budskap är att engagera medborgarna och stödja banbrytande innovation. Konkreta kopplingar till andra EU-finansieringsprogram bör fördjupas och kommissionen vill stärka "open science".

EU-kommissionen har öppnat ett samråd fram till mars 2018 för att samla in åsikter om framtida EU-fonder för investeringar, forskning och innovation, små och medelstora företag och den inre marknaden. (https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-eu-funds-area-investment-research-innovation-smes-and-single-market_sv)

- **Utformningen av ett europeiskt innovationsråd (EIC)**

I juni 2015 höll Carlos Moedas, EU-kommissionär med ansvar för forskning, vetenskap och innovation, ett tal där han introducerade idén om att skapa ett europeiskt innovationsråd (European Innovation Council, EIC). Syftet är att skapa ett komplement till det existerande europeiska forskningsrådet (European Research Council, ERC).

Efter att EU-kommissionen under 2016 samlat in idéer om hur ett potentiellt innovationsråd skulle kunna se ut, tillsattes i början av 2017 en ny rådgivande expertgrupp. Expertgruppen består av 15 ledande entreprenörer och investerare med kompetens främst inom affärsinnovation. De kommer bland annat att ge råd till EU-kommissionen kring hur man bäst kan stödja innovation samt skapa bättre förutsättningar för innovatörers tillgång till Horisont 2020 och framtida ramprogram.

Expertgruppen kommer också att planera utformningen av ett framtida europeiskt innovationsråd efter Horisont 2020. EIC:s skulle troligtvis ligga under pelaren "Open Innovation" och ha en roll i att främja banbrytande innovationer som påverkar den globala marknaden.

(Uppdaterad januari 2018)

Gothenburg European Office

Årsberättelse 2017

Gothenburg European Office (GEO) i Bryssel har som huvuduppgift att representera Göteborgs stad och Göteborgssamhällets aktörer gentemot EU:s institutioner och andra aktörer i Bryssel. GEO:s arbete utgår från tre verksamhetsområden:

- EU-relaterad omvärlds- och intressebevakning (lobbying)
- Stöd för utveckling av strategiska EU-finansierade projekt
- Profilerings av Göteborgs aktörer i Bryssel gentemot EU:s institutioner och andra aktörer i Bryssel

Nedan beskriver vi vad vi har gjort under 2017 inom dessa verksamhetsområden.

- EU-relaterad omvärlds- och intressebevakning

Syftet med omvärlds- och intressebevakningen är att stödja beslutsprocesser och möjliggöra påverkan av olika policyfrågor som är intressanta för staden. Det är viktigt att staden i ett tidigt skede tar in information och arbetar med att påverka utformningen av olika lagstiftnings- och policyprocesser, samt finansieringsmöjligheter till utvecklingsprojekt. Det är väsentligt att omvärldsbevakningsarbetet sker kontinuerligt och långsiktigt i samarbete mellan stadens olika enheter samt externa parter.

Handlingsplanen för internationell omvärlds- och intressebevakning 2017 antogs av Göteborgs Stadshus AB:s styrelse och Kommunstyrelsen och har styrt GEO:s påverkansarbete under året. Ett antal faktablad om de olika prioriterade EU-frågorna har tagits fram och uppdaterats löpande med information om de pågående processerna. En halvårsutvärdering och en årsrapport för handlingsplanen, har även tagits fram där ett antal påverkansaktiviteter beskrivs.

Nedan följer två kortfattade exempel på påverkansarbete som genomförts under 2017. För en mer utförlig beskrivning kring påverkansarbetet hänvisas till *dokumentet Årsrapport av handlingsplan Internationell omvärlds- och intressebevakning 2017*.¹

➤ *Två exempel på påverkansarbete som genomförts under 2017*

- **Cirkulära ekonomin – översyn av flera avfallsdirektiv**

I december 2015 presenterade EU-kommissionen meddelandet *en EU-handlingsplan för den cirkulära ekonomin* som ämnar stimulera Europas övergång till en cirkulär ekonomi där bland annat en revision av sex stycken avfallsdirektiv föreslogs. Lagförslaget om reviderade avfallsdirektiv sätter tydliga mål för minskning av avfall och fastställer en långsiktig väg för avfallshantering och återvinning.

Baserat på stadens position² tog GEO fram så kallade ändringsförslag till nya artiklar som ersätter de som EU-kommissionen föreslagit. Dessa skickades till relevanta europaparlamentariker i parlamentets miljöutskott, som är det ansvariga utskottet för frågan. När miljöutskottets rapport

¹ Vid intresse vänligen kontakta oss: european.office@cityhall.goteborg.se

² Kommunstyrelsen ett yttrande om meddelandet för cirkulära ekonomin: Dnr 0555/16, Kretslopp och vattens (KoV) svar på Miljö- och energidepartementets remiss avseende EU-kommissionens förslag om cirkulära ekonomin: dnr 0659/15

presenterades fanns glädjande nog alla ändringsförslag som föreslagits av Göteborg med i dokumentet.

Initialt skulle förhandlingarna av avfallsdirektiven vara klara under 2016, men först i december 2017 lyckades man komma fram till en preliminär överenskommelse. Några av framgångarna i överenskommelsen som ligger i linje med stadens position är:

- tydligare definitioner av avfallskoncepten, inklusive den för kommunalt avfall;
- nya bindande mål på EU-nivå för avfallsreduktion och nya striktare metoder och regler för att följa upp framstegen mot dessa mål;
- striktare krav på separat insamling av avfall.

http://ec.europa.eu/environment/circular-economy/index_en.htm

• Energiunionen

Åtgärds paketet "Ren energi för alla i Europa", eller "Vinterpaketet" som det också kallas, presenterades i november 2016 och består av flera lagförslag på energi- och klimatområdet som ämnar att försäkra att man når EU:s klimat- och energimål för 2030. Tre förslag inom detta paket är särskilt viktiga för Göteborg: *ett reviderat direktiv om energieffektivitet, ett reviderat direktiv om byggnaders energiprestanda, samt ett reviderat direktiv om förnybar energi.*

GEO har, baserat på Göteborgs Stads position³, genomfört påverkansaktiviteter som har lett till att punkter som drivits av staden speglas i de texterna som har antagits av Europaparlamentet. Bland annat följande punkter finns med:

- EU:s mål om 27 procent energi från förnybara källor år 2030 höjs till 35 procent.
- Spillvärmens roll stärks i direktivet om förnybar energi.
- Kravet på tredjepartstillträdet till fjärrvärmenätet tas bort genom att villkoras till kostnadseffektivitet och genomförbarhet.
- Kravet på individuell mätning och debitering av termisk energi i flerbostadshus med varmhya försvagas genom en skrivning om att det ska vara tekniskt genomförbart och gynna konsumenten.
- Sammanblandningen av energieffektivisering och förnybarenergi tas bort.

<https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/clean-energy-all-europeans>

GEO kommer fortsätta bevaka förhandlingarna av direktiven som nu har gått in i nästa fas: trilog mellan rådet, europaparlamentet och EU-kommissionen. Slutgiltiga beslut förväntas tas under 2018.

• Stöd för utveckling av strategiska EU-finansierade projekt

I GEO:s arbete ingår att stödja utvecklingen av strategiska EU-finansierade projekt. GEO hjälper till med att anordna ett antal seminarier och workshopar för att skapa nya kontakter för utvecklingen av framtida potentiella projekt och främja dialoger med andra städer.

Arbetet med att profilera Göteborg och Chalmers som drivande aktörer för den kommande utlysningen om en *Knowledge and Innovation Community on Urban Mobility* (KIC Urban Mobility)

³ dnr 0557/17

inleddes redan oktober 2015, då GEO tillsammans med Chalmers anordnade ett seminarium i Europaparlamentet: *Towards a KIC on Urban Mobility*. Europaparlamentariker, representanter från EU-kommissionen, industrin och akademien diskuterade vikten av förbättrad rörlighet och effektiva transporter i urban miljö. Arrangemanget samlade cirka 150 deltagare från europeiska städer och regioner, akademien och näringslivet.

Under 2017, har EU-kommissionen och *European Institute of Innovation and Technology* (EIT) intensifierat diskussionerna kring en *KIC Urban Mobility*. Bland annat arrangerade EU-kommissionen och EIT, i slutet av mars 2017 en konferens om möjligheterna för en framtida KIC Urban Mobility. Göteborg deltog i expertpanelen och Chalmers stod värd för ett rundabordssamtal med syftet att visa upp Göteborg och Chalmers inför den kommande utlysningen. Därefter har konsortiet U-MOVE, som leds av Chalmers, anordnat flera workshops med partners i GEO:s lokaler i Bryssel.

Under våren 2016, i samband med *Gothenburg Social Days* presenterades Jämlikt Göteborgs fokusområde "Staden där vi läser för våra barn" i Bryssel. Workshopar anordnades under två dagar i Bryssel för att diskutera gemensamma EU-finansierade projektmöjligheter. Fokus var på att förbättra förutsättningarna för en god start i livet, vilket kan leda till minskade klyftor i europeiska städer. Workshopen ledde fram till att en projektansökan inom Erasmus+. Under 2017 beviljades projektet *Open the door to reading* finansiering. Projektet, som koordineras av Göteborgs Stad, ämnar öka det internationella utbytet kring läsförbättrande insatser genom workshops, seminarier och studiebesök. Förutom Göteborg ingår också Åbo, Milano, Bryssel och Bristol i projektet.

Under hösten 2016, arrangerades även workshopar i Bryssel för att föra diskussioner kring potentiella framtida samarbeten och skapa kontaktytor för nya projekt inom området e-samhället och öppna data.

Under 2017 gick Göteborg och Johanneberg Science Park med i ett Interreg-projekt North Sea Region tillsammans med åtta andra europeiska städer. EU-projektet SCORE handlar om att öppna data, att sänka trösklarna för samarbeten mellan företag i olika länder och driva utvecklingen av nya innovativa lösningar och gemensamma standarder för EU-länder.

GEO har dessutom under flera år varit involverad i att initiera projektansökningar inom olika ansökningsomgångar under forskningsprogrammet Horisont 2020, som exempelvis utlysningarna *Demonstrating innovative nature-based solutions in cities*, SCC-02-2016-2017 och *Smart Cities and Communities lighthouse projects* SCC-1-2016-2017. Detta har skett bland annat genom att anordna evenemang, workshoppar och möten för att främja nätverkande och utbyte med andra städer. Ansökningarna lämnades in under våren 2017.

Glädjande nyheter kom i september 2017 när de nya Lighthouse-projekten inom utlysningen *Smart Cities and Communities lighthouse projects* annonserades och projektet IRIS⁴ var ett av de projekt som beviljats stöd. Inom IRIS samarbetar Göteborg tillsammans med Nice och Utrecht för att ta fram och testa klimatsmarta lösningar för energi, hållbara transporter och utveckla användningen av öppna data. Johanneberg Science Park koordinerar arbetet i Göteborg.

I oktober 2016 blev det även officiellt att Göteborgs projektet *Fossil-free Energy Districts* (FED) var ett av tre projekt som blev utvald till att få finansiering genom EU:s finansieringsprogrammet *Urban*

⁴ Integrated and Replicable Solutions for Co-Creation in Sustainable Cities

Innovative Actions (UIA) under kategorin *Energy Transition*. Programmet syftar till att testa nya, spännande – och lite mer riskfyllda – idéer som i slutändan kan ge en verklig positiv förändring för medborgarna. Under 2017 har GEO bistått i att kommunicera kring projektets utveckling bland annat genom att bjuda in till ett seminarium i Bryssel tillsammans med UIA-sekretariatet.

Dessutom har GEO löpande under året förmedlat förfrågningar om projektpartnerskap från europeiska organisationer/städer genom att inkludera dessa i omvärldsbevakningsbrev som skickas veckovis.

- [Profilerings: genomförda evenemang i Bryssel och deltagande av talare från Göteborg](#)

Inom ramen för arbetet med att profilera Göteborg arrangerar GEO ett antal seminarier och andra evenemang i Bryssel. Att säkra talarplatser för Göteborgs aktörer på EU- konferenser är också viktigt för att kunna profilera Göteborg gentemot EU:s institutioner och andra aktörer i Bryssel. Nedan finns ett axplock av aktiviteter som genomförts under 2017 kopplat till de tematiska fokusområdena:

➤ **Fokusområde miljö, klimat och energi**

EU Green Week: Innovation in the value chain of urban electric logistics and climate smart buildings to create new green jobs – 31 maj

Under EU:s miljövecka (*EU Green week*), som under 2017 fokuserade på gröna jobb, anordnade GEO tillsammans med Business Region Göteborg och staden Hannover ett seminarium i Bryssel om klimatdriven affärsutveckling för små och medelstora företag. Under seminariet diskuteras bland annat hur utvecklingen av ny teknik inom transport- och byggindustrin har skapat nya jobb och lett till ett ökat behov av ny kompetens.

Seminarium om Göteborgs UIA-projekt FED - 7 november

Göteborgs projekt *Fossil Free Energy Districts* (FED) som fick stöd av *Urban Innovative Action* (UIA) och som syftar till att minska energianvändningen och fastigheters beroende av fossila bränslen, presenterades av Irene Svensson och Claes Sommansson från Johanneberg Science Park under ett seminarium i Bryssel. Patrik Arsell från Göteborg Energi berättade om den marknadsplatsmodell för energi som ingår i FED-projektet och hinder och drivkrafter inom EU för lokala energisamhällen diskuterades under bilaterala möten. UIA sekretariatet presenterade även Urban Innovative Actions programmet och aktuella utlysningar.

➤ **Fokusområde Sociala frågor och folkhälsa**

Seminarium om ensamkommande flyktingbarn – 16 februari

Helene Holmström från Göteborgs Stads sociala resursförvaltning presenterade stadens arbete med ensamkommande barn och unga under ett seminarium med titeln *Minors on the Move - Reception, Protection and Integration of Minor Migrants in the EU*. Under seminariet presenterades även hur Hamburg och Wien arbetar med frågorna.

European Migration Forum – 2-3 mars

I mars arrangerade EU-kommissionen European Migration Forum. Under konferensen presenterade Andreas Lundstedt, från Social resursförvaltning, stadens projekt *Hitta Rätt* som är ett tematiskt material som ska hjälpa ensamkommande ungdomar.

Skills for equal opportunities and fair societies in Europe – 26 april
Som en fortsättning av *Gothenburg Social Days 2016*, anordnade GEO ett seminarium för att lyfta vikten av kompetens och hur olika typer av aktörer i Europa tillsammans kan arbeta för att främja social integration och välbefinnande. Från Göteborgs arbetsmarknad och vuxenutbildningsförvaltning deltog Jan Elftorp och presenterade stadens arbete med stegvisa jobb- och kunskapslyftet.

Cohesion Forum: Diskussioner om sammanhållningspolitikens framtid - 26/27 juni

Den 26-27 juni 2017 anordnade EU-kommissionen det sjunde sammanhållningsforumet (*Cohesion Forum*), i syfte att diskutera framtidens regionalpolitik i EU inför nästa programperiod och ses som det officiella startskottet inför kommande förslag och förhandlingar. Forumet bjöd in ledande aktörer från EU-kommissionen, Europaparlamentet, Regionkommittén samt nationella och regionala företrädare med flera för att diskutera EU:s regionalpolitik. GEO säkerställde att Göteborg fick en talarpå plats på forumet, som en av endast två europeiska städer. Göteborg var även den enda svenska aktören som fick talartid. Göteborgs perspektiv presenterades under en paneldebatt om social inkludering och innovation tillsammans med EU-kommissionären med ansvar för regional- och stadspolitik, Corina Cretu.

➤ *Fokusområde Transport och infrastruktur*

KIC Urban Mobility – 29 mars

EU-kommissionen och *European Institute of Innovation and Technology (EIT)* arrangerade i slutet av mars en konferens om möjligheterna för en framtida *KIC Urban Mobility* som beräknas lanseras officiellt i början på 2018. Göteborg deltog i expertpanelen och Chalmers stod värd för ett rundabordssamtal med syftet att visa upp Göteborg och Chalmers inför den kommande utlysningen.

Conference on Connected and Automated Driving – 3-4 April

I april arrangerade EU-kommissionen en konferens om autonoma fordon. Mikael Ivari från Trafikkontoret deltog på konferensen talade om tjänster och strategier för autonoma fordon i städer.

European week of regions and cities - 11 oktober

Under regionerna och städernas vecka i Bryssel anordnade GEO ett evenemang på temat hållbar godslogistik i städer tillsammans med nätverken POLIS och ERRIN samt olika städer och regioner. Titeln på seminariet var *Regions and cities as agents of change for sustainable urban freight transport*. Under seminariet presenterade Lina Olsson från Lindholmen Science Park projektet *DenCity*, som är ett samverkansprojekt mellan näringslivet, akademi, och samhället vars syfte är att utveckla innovativa lösningar för hållbar person- och godsmobilitet i städer och som ska öka trivseln i täta stadsdelar. Senare under dagen, presenterade Christoffer Widegren Trafikkontorets arbete inom projektet NOVELOG, som är ett EU-finansierat projekt med syfte att öka kunskapen kring godstransporter i städer.

➤ Övriga evenemang

Västsvensk frukost med Cecilia Malmström – 6 april

Tillsammans med VGR:s Brysselkontor anordnade vi ett frukostmöte med Sveriges EU-kommissionär med ansvar för handelsfrågor, Cecilia Malmström för att diskutera EU:s handelspolitiska agenda i ljuset av ökad protektionism, Trump och Brexit.

Västsvensk MEP debatt - 11 oktober

Den 11 oktober bjöds de västsvenska europaparlamentarikerna in till en frukostdebatt, som vi anordnade tillsammans med Västra Götalandsregionens Brysselkontor. Malin Björk (V), Olle Ludvigsson (S) och Jasenko Selimovic (L) berättade om sitt arbete i Europaparlamentet, delade med sig av sina reflektioner kring EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Junckers årliga tal om tillståndet i EU, om de utmaningar som EU står inför men också om förväntningarna på det sociala toppmötet i Göteborg.

● Kommunikation

GEO har tre huvudsakliga syften med sin kommunikation:

- Informera kring den politiska utvecklingen i EU och kring de olika EU-finansieringsmöjligheter som finns,
- Profilerar Göteborgs Stad som en dynamisk stad och god samarbetspartner i EU,
- Ge göteborgarna större insyn i GEO:s verksamhet och kommunicera kring betydelsen av att finnas på plats i Bryssel.

Information om den politiska utvecklingen i EU och kring EU-finansieringsmöjligheter sker kontinuerligt genom olika kanaler och kontakter med relevanta personer. GEO har under 2017 även publicerat infoblad fyra gånger om året. Varje informationsblad har ett specifikt tema kopplat till kontorets verksamhet det senaste kvartalet. Informationsbrevet ska snabbt ge läsaren en överblick över nyheter och det politiska läget som råder på det aktuella området, utan att gå in på en allt för detaljerad nivå. I infobladen presenteras även varje gång ett axplock av aktiviteter som GEO har anordnat i Bryssel. Mottagarna för informationsbrevet är främst politiker, tjänstemän och personer med strategiska positioner inom olika organisationer. Informationsbrevet lanserades under 2015. De teman som lyftes under 2017 var:

- Forskning och Innovation;
- Energieffektivisering;
- Sysselsättning, arbetsmarknad och den europeiska pelaren om sociala rättigheter; samt
- EU:s miljö- och klimatpolitik.

Alla infoblad och omvärldsbevakningsbrev läggs upp på stadens intranät (under temasidan *Internationellt samarbete i staden*) men det går även att prenumerera på samtliga utskick. Skicka gärna ett mejl till european.office@cityhall.goteborg.se för mer information.

Mer löpande, kan man följa GEO:s arbete på stadens hemsida (goteborg.se) och på GEO:s [facebook-sida](#).